Häft. 1. Pris 25 öre.

KAT.
Svard Sv Ut Rom bibl
UNIVERSITETS BIBLIOTEK 24 IV 1912 UPSALA

STOCKHOLM
ILLUSTRERADT KRIMINALBIBLIOTEKS EXPEDITION.

MED VÅLD OCH LIST

ROMAN

UR DET STOCKHOLMSKA LAGBROTTSLIFVET

AF

TOR SVENSKE.

ILLUSTRERAD AF G. HALLSTRÖM M. FL.

STOCKHOLM 1896
ILLUSTRERADT KRIMINALBIBLIOTEKS EXPEDITION

STOCKHOLM
NYA TRYCKERI-AKTIEBOLAGET 1896.

FÖRORD.

Stockholm blir allt mer och mer en storstad. Under loppet af endast tre decennier eller från mediet af 60:talet har staden utvecklat sig i en grad, som ej har sitt motstycke i Stockholms tidigare historia.

Med stadens utveckling hafva såväl bättre som sämre sidor i dess folkliga lif vunnit vidgade områden för verksamhet.

Liksom förr massor af lycksökare strömmade från världens alla kanter till de lockande guldfynden i Californien, så hafva här under loppet af senaste trettio år massor af "landets" söner och döttrar öfvergifvit den långt mer fredliga och sälla födelsetorfvan för att i det lockande stockholmslifvet spana efter en lycka, hvilken för många blifvit bedräglig nog.

Af dessa invasioner har nöden och, låtom oss genast erkänna det, äfven en kanske insupen dålig smak skapat en hel klass "löst folk", som icke erkänner någon annan lag än den egna viljans och omständigheternas, och hvilken omedvetet hyllar jesuiternas kardinalregel: "Ändamålet helgar medlen".

Det är bland dessa, man träffar samhällets värsta drägg, de, som ockra på lasten: procentaren, spelhusvärden, krögaren

och qvinnosäljaren. Och kring denna, det mänskliga lifvets hemskaste qvartett, som alltid sjunger den gyllene kalfvens lof, samlas alla de, som vi här draga fram, ej ur diktens och det öfverspända romanförfatteriets värld, utan ur lefvande verkligheten vid seklets slut.

Skulle någon vid läsningen af detta arbete känna sig träffad — från embetsmannen och militären ned till lösdrifvaren, från societetsdamen ned till gränderNas slinkor — blir detta endast ett ojäfvigt vittnesbörd på, att vi ej farit med osanningar i detta vårt arbete om våld och list.

Stockholm i Sept. 1896.

Författaren.

FÖRSTA KAPITLET.

För slutna dörrar.

Dörren till ett "Café" af sämsta klass i "Sibirien" *) slogs upp på vid gafvel af en individ, som, att döma af habitens egendomliga blandning af nytt och gammalt, gaf vittnesbörd om innehafvarens kanske nödtvungna dåliga smak i valet af klädespersedlar.

Benkläderna hörde tydligen till godtköpsbutikernas billigaste lager, den kantstötta redingoten med blank ryggtafla och filade sömmar hade helt visst hemtats ur något "Lager af bättre begagnade manskläder", västen var i saknad af en hel del knappar, skorna synbarligen ej gjorda till de fötter, som nu buro dem, och den svettrandade, oborstade cylindern balanserade med svårighet på ett hår, med hvilket perukmakaresaxen icke haft att syssla på mången god dag. Det hela, inklusive en stor klumpig hasselpåk, var en lefvande illustration till "mannen på dekis".

Till utseendet syntes kunden, trots ett nu af spritdrycker härjadt ansikte, hafva tillhört hvad man kallar en bättre klass. Han torde till och med någon gång kunna hafva gjort anspråk på att kallas en vacker karl. Elden i de förr

*) "Sibirien" kallas på folkspråket den del af öfre Norrmalm, som gränsar till Roslagstull.

säkert vackra blå ögonen var nu utbrunnen och hade efterträdts af ett slappt intetsägande drag af liknöjdhet. Hållningen var lika vårdslös som kostymen. Skägget, stark stubbig "botten" och ett par brunsvarta mustascher, som stripade sig öfver en välformad mun, hade säkert icke mer något att frukta för en beröring med rakknifven.

— Vet Emma om "Silfver-Olle" har kommit hit ännu? frågade den inträdande halfhviskande, i det han hängde sig öfver disken, bakom hvilken Emma tronade bland ett rikligt lager af tomma och fylda ölflaskor.

Emma var en fetlagd bondflicka på cirka tjugo år med grof kroppsbyggnad och ett skinande ansikte, som inbäddade ett par små listiga, gråblå ögon.

Med en meningsfull blinkning svarade hon hviskande, på det att de fyra, fem öfriga gäster, som befunno sig i lokalen ej skulle höra, hvad hon sade:

— "Silfver-Olle" är derinne i "Gröna stugan" öfver gården med några andra herrar.

Derpå tillade hon högt, liksom för att blanda bort korten, då en af de andra gästerna syntes henne misstänkt:

— Nej, i dag tror jag icke frun vill ha något. Herrn kan ju titta in i slutet på veckan.

Den tilltalade uppfattade genast situationen och svarade likaledes med höjd röst:

— Det var dumt det. För i morgon skall jag börja en liten resa till landsorten och kommer nog ej igen på en månad eller så. Men telefonera ni till lagret så glöm ej att säga, att det är jag, som tagit upp ordern, för annars får jag ej ut min provision.

I det "profryttaren" och Emma utbytte en menande afskedshelsning, gjorde den omnämnde misstänkte gästen i hast några anteckningar på sin venstra manschett, hvilket dock icke undgick Emmas uppmärksamhet. Hastigt följde hon efter den utgående "profryttaren", som just hunnit stänga kafédörren och tillhviskade honom hastigt detta enda ord:

— Spion!

Derpå återvände hon till sin plats bakom disken och „profryttaren“ stack in genom husets stora inkörsport. Försiktigt tittade han sig omkring, och då han ansåg vägen vara fri styrde han raskt sina steg mot en mindre träbyggning, som låg tätt intill gårdens ena hörn jämte ett större stall eller vagnslider.

Den lilla byggningen, som fordom syntes hafva varit grönmålad i likhet med det förfallna trädgårdsstaket, som

inhägnade en mindre täppa å gårdens midt, hade kanske till följd af denna omständighet fått det namn, som den nu bar, nämligen „Gröna stugan“.

Man visste berätta många märkvärdigheter om detta hus. Hela grannskapet hade sig sålunda bekant att „Gröna stugan“ fordom varit ett tillhåll för både falskmynteri och lönkrog. Till och med den beryktade Lasse-Maja hade der haft tjufgömmeri, sade man, och på den tiden, då gården var så kalladt „bondqvarter“, visste man berätta om vilda spel-

orgier med slagsmål och dråp, som der egt rum. Sedan koleran i slutet på femtiotalet härjade staden hade "Gröna stugan", hvari åtskilliga människor föllo offer för den hemska farsoten, ej varit bebodd, och nu var det ej ovanligt att få höra hårresande beskrifningar om, hur de aflidnas andar brukade spöka i det gamla rucklet.

Stadens polismyndigheter hade tidt och ofta kastat sina skarpa ögon på lokalen i fråga i den kanske ej så obefogade tanken, att Gröna stugans "spöken", voro af fastare materia, än andar bruka ega. Men hitintills hade det förefallna "spöklifvet" derinne ej kunnat bli närmare föremål för Justitias ransakande inblandning.

Sjelfva kafeet, som gick under namnet "Brända stickan" på grund af ett slags spel med tändstickor, som der var mycket vanligt, och i hvilket den förlorande parten hade att bjuda de vinnande på öl, hade sedan länge varit ett godt tillhåll för den klass af jordens söner, hvilka lefva liksom liljorna på marken eller foglarne under himmelens fäste. De från Roslagstull inkommande forbönderna utgjorde kanske "Brända stickans" burgnare publik, men på den tid, under hvilken vi hafva tillfälle att studera lokalen i fråga, hade dessa senare gäster blifvit allt fåtaligare. Kanske berodde detta mycket på ändrade och beqvämare kommunikationer samt äfven på, att stället fått hemtrefligare konkurrenter, i det förr på kaféer rätt fattiga "Sibirien" närmare "Tullen". Men man hade sig äfven bekant, att en formans efter afslutad handel välförsedda plånbok gått åt under en besynnerlig "bondtolfva" just på "Brända stickan" kort före tiden, innan vi råkat spåra upp kaféet i fråga.

Den nuvarande innehafvarinnan gick under namnet "Öl-Fina". Hennes verkliga namn hör ej till vår berättelse. Hon var "gift" utan vigsel med en viss "Öl-Kalle", hvilken mest gjort sig känd såsom skeppare på en s. k. flytande lönkrog, det vill säga roddbåt, hvilken försåg på "Strömmen" och i hamnarna liggande fartygslossare med Gambrini safter.

Han var äfven känd för andra små affärer, för hvilka handelsbalken icke eger andra lagrum än sådana, som bjuda på straffarbete eller i lindrigaste fall dryga plikter. Dock hade man ännu icke lyckats direkt ertappa "Öl-Kalle" för annan förseelse än olaga sjöhandel med öl, för hvilken han upprepade gånger aftjänt ådömda böter.

Hvad slutligen biträdet Emma beträffar, var hon "barnhusbarn", upptaget på nåder af kaféets värda innehafvare under en tid, då hon råkat i en viss obehaglig belägenhet till följd af "Öl-Kalles" allt för fria lopp af erotiska känslor.

Följden af detta hade blifvit en son, kallad efter fadern för "Kalle", af jämnåriga "Snyt-Kalle" på grund af gossens fria tankar om tillämpningen af katekesens sjunde budord, för hvilket han redan trots sina späda åtta år haft åtskilligt att göra med polisen och rådsturätten. Efter upprepade varningar hade han internerats å straffkolonien Hall, hvarifrån han dock lyckats rymma två gånger, men dit han nu åter blifvit införpassad.

Redan från mycket tidiga år hade denne gosse, som var utrustad med ett ovanligt godt förstånd och liflig uppfattningsförmåga, så godt som själf dragit sig fram med tidningsförsäljning och afyttrandet af sådana literära alster, hvilka ej ega plats i bokhandlarnes lager eller å tidningskontorens diskar. Men, som vi hört, hade han äfven sysselsatt sig med andra affärer, med hvilka lagen har åtskilligt att göra i den riktning, som kan vara obehaglig nog för "affärsmannen".

Som dessa tre personer spela en viktig roll i vår berättelse, hafva vi velat med dessa ord gifva läsaren en inblick i deras, hvarför icke, "sociala ställning", tilläggande, att "Öl-Fina" före sitt "äktenskap" med "Öl-Kalle" varit en af den absolut fria kärlekens prestinnor ända sedan sitt fjortonde år. Hon var nu närmare fyratiotalet, hennes "man" ungefär lika gammal. Emma hade uppnått en ålder af tjugosex år.

Som vi nämde fanns det i kaféet "Brända stickan" en gäst, hvilken Emma hade utpekat för profryttaren såsom "spion" eller med andra ord såsom misstänkt. Hans rörelser vid det han gjorde sina anteckningar på manschetten hade ej blifvit oobserverade af Emma, och att varningen ej varit obehöflig, torde vi i det följande få tillfälle att märka.

Innan vi följa händelsernas lopp, kan det dock vara skäl att egna några ord åt "profryttarens" person.

Liksom flertalet af de individer, som hörde till "Brända stickans" stamgäster, hade denne "profryttare" förlorat sitt verkliga namn. Född af en aktad familj, hade han efter slutade skolstudier ingått vid universitetet för att der egna sig åt juridik. Han kom dock ej längre än till allt för rika forskningar i spritlagren på "Taddis", "Flustret" och "Rullan", innan fadern, familjens stöd, nedbäddades i en kanske allt för tidig graf och lämnade enka och tre barn i utblottade omständigheter. Efter en misslyckad kondition å länsmanskontor sökte den vilsegångne "häradshöfdingen" anställning i en daglig hufvudstadstidning, hvarest aflöningsvilkoren dock voro så inskränkta, att den nyvordne "journalisten" snart nog såg sig nödsakad att taga anställning som hotellvaktmästare för att ej formligen svälta ihjäl.

Det var under denna tid, som han kom i beröring med en hel del folk af tvifvelaktiga existensvilkor. Hotellen uti staden utgjorde deras "hem", då de ej voro på resande fot för att spana upp sina rof, hvilka sedan grundligt plockades uti derför särskildt inrättade spelhålor och lönkrogar i hotellens unkna hålor. Ofta voro de ditlockade af deri konsterfarna unga qvinnor, som tjänade till lockbeten. "Öl-Fina" hade bland annat innehaft en dylik befattning, samtidigt med att hon tjänade som hotellstäderska på "Hotell du Ryss" i Ferkens gränd. Och det var just på detta hotell, som häradshöfdingen- journalisten- profryttaren- vaktmästaren innehade det anspråksfulla embetet att vara "portier".

Till detta hotells trägnaste kunder hörde en viss små-

ländsk hemmansegareson, kallad "Silfver-Olle". Genom hästhandel och klockbyten samt falskspelning hade denne fullständigt brutit med sin aktade familj och lefde nu som en sannskyldig vagabond, ena dagen vid ovanligt stor kassa och i sus och dus, andra dagen utan ett öre till hvarken mat eller dryck.

Med ett förslaget hufvud när det gällde att roffa sina medmänniskor, hade denne "Silfver-Olle" samlat omkring sig en verklig élitekår af likställda individer, hvaraf flertalet redan upprepade gånger gjort rätt grundliga studier i fängelselifvet. "Silfver-Olle" gälde för bandets chef på grund af åtskilliga företräden i kamraternas ögon.

Bland dessa kan anföras, att ingen kunde som "Silfver-Olle" lista sig undan polisens vaksamhet. Sitt praktstycke härutinnan hade han redan gjort, då han som tjuguårig lyckades krångla sig från välförtjänt straff för ett visst rånmord, som på sin tid lät mycket tala om sig, och hvari "Silfver-Olle" antogs hafva varit den ledande själen, hvilket dock, trots mer än ett års ransakningsfängelse, aldrig kunde till fullo ådagaläggas med bindande bevis. Han blef derför slutligen frikänd från detta dåd och lefde nu, ehuru skarpt uppmärksammad af rättvisan, uti en helt visst för honom alldeles för stor frihet. Begåfvad med en ovanlig smidighet och kroppsstyrka, var han lika mycket fruktad och afundad af sina gelikar som han på grund af sitt fördelaktiga utseende hade "damerna" på sin sida. Hans egenskap att aldrig taga för sig af spritvaror mer än han kunde tåla vid — hvilket dock ej var små kvantiteter — gjorde honom naturligtvis ännu mer kapabel till den chefsplats, han tillvällat sig öfver den skara löst folk af bägge könen, som nu blindt lydde "Silfver-Olles" minsta vink.

Det dröjde ej länge förr än äfven portieren å hotell du Ryss fick erfara att "Silfver-Olle" var honom öfvermäktig. Deras första sammanträffande renderade portieren ett grundligt kok stryk för näsvishet. För att den slagne ej skulle göra "mål af saken", mildrades svedan omedelbart med en

splitterny riksbankens femtiokrona, hvilket till den grad bländade den misshandlade hotellvakten, att han i häpenheten glömde att se efter, om sedeln icke vore falsk. Senare skedd noggrann undersökning visade dock, att all fruktan i detta afseende varit obefogad, och nu öfvergick portieren fullständigt till "Silfver-Olles" parti, hvilket denne också afsett med såväl upptuktelsen som belöningen. "Silfver-Olle" hade reda på, att hotellets nye portier var "studerad karl", och det var just en sådan, som hans band hitintills fullständigt saknat. Själf kunde han knappast skrifva sitt namn och denna brist i uppfostran vidlådde äfven så godt som bandets alla öfriga medlemmar.

Portieren blef inom kort högtidligen vid en sluten nattlig orgie upptagen till den hemlighetsfulla korporationens "sekreterare" och åtnjöt såsom sådan ett fast underhåll af hela femtio kronor i månaden, som regelbundet utbetalades utan omständigheter. Han var redan så djupt moraliskt sjunken på grund af de senare årens umbäranden, att han betraktade denna sin nya anställning såsom en lagbrytareligas sekreterare och juridiska ombud såsom verkligt förmånlig befattning. I ett afseende kunde denna tjänst på sätt och vis kallas en sinekur. Sekreteraren behöfde nämligen aldrig själf direkt "arbeta i yrket". Han var mera som spion och utskickades endast för att vädra upp offren eller för att göra bandet närmare underrättadt om, när polisen började röra på sig, då någon ny "manöver" blifvit gjord af "Silfver-Olle" och hans handtlangare. Begåfvad med ett godt hufvud, ehuru han användt det i dålig riktning, kunde "sekreteraren" alltid uppfylla sina åligganden till full belåtenhet. Sitt samvete, som då och då höjde en varnande röst, tystade han vanligtvis med, att ödet eller en omild försyn gjort honom tvungen att drifva in på den laglösa bana, som han nu följde, och blefvo anklagelserna någon gång för pockande, då dränktes de vanligtvis i ett grundligt rus. "Silfver-Olle" hade flera gånger förehållit sin sekreterare detta missbruk af starka drycker

och varnat honom för de vådliga följder, hvilka kunde blifva resultatet af dessa djupa pokuleringar och draga olycka öfver hela bandet. Sekreteraren var derför visserligen försiktig med att uppträda onykter inför sin chef, men tog deremot så mycket flitigare igen skadan, när han kom åt under den tid "Silfver-Olle" var på "affärsresor".

I bandet fanns det utom de här förut närmare omnämda personerna en annan figur, som rättvisan länge slagit efter. Hans maskerade yrke var att uppträda som biljardegare, och han hyrde derför en lokal i närheten af Hötorget, kring hvilken plats de bästa "affärerna" merendels gjordes. Man skulle kunna kalla denna biljard, som gick under namnet "Guldpyramiden", för "Silfver-Olles" högqvarter. Det var också "Silfver-Olle", som hyrde lokalen i den fingerade biljardegarens namn. Denne bar det vidtutgrenade namnet Kalle Petterson, men gick vanligast under benämningen "Pyramid-Pelle" och var omtalad för sin skicklighet i att kunna klå hvem som helst på hur många partier som helst, både i Pyramid, Carolina o. s. v.

Då affären äfven hade ölrättigheter, bar den sig förträffligt. En omsättning på ett par hundra flaskor maltdrycker per dag hörde ej till ovanligheterna. Kunderna knusslade aldrig på slantarna i "Pyramid-Pelles" biljard. Och voro de närmare invigda i förhållandena, var det icke omöjligt att i rummet innanför kunna få både konjak och bränvin jämte tilltugg. Angifvelse för olaga utskänkning behöfde han aldrig frukta, ty en sådan hade helt visst blifvit till större skada för angifvaren än för lönkrögaren, att döma af de par tre försök, som gjorts i denna riktning. Denne "Pyramid-Pelle" var mycket förslagen vid sina försök att värfva kunder, hvilka merendels uppfiskades å de i trakten liggande utskänkningsställena. Han var långt ifrån sen att själf bjuda på första glaset. Detta följdes af flera och när offret var vederbörligen prepareradt bar det af till biljarden, der individen klåddes efter metod. Fullständig utplundring förekom

aldrig annat än då man hade skäl att misstänka, att den pungslagne aldrig mer skulle återkomma för att "*ta' revanche*", som det kallades. Vid dylika tillfällen hade det händt att utom penningar och värdepapper äfven klocka och en del kläder måst lämnas i sticket, hvarefter den länsade helt enkelt blifvit utkastad, ofta äfven genompryglad, om han klagat missnöje öfver behandlingen.

Denne "Pyramid-Pelle" kunde betraktas som "Silfver-Olles" närmaste man; var den senare general så var den förre minst öfverste och hade alltid ledningen af bandets intressen i hufvudstaden under chefens bortavaro i landsorten.

* *
*

Efter denna lilla öfverblick återgå vi emellertid till början af vår berättelse eller händelserna på kaféet "Brända stickan."

"Sekreteraren" eller såsom han nyss uppträdt "profryttaren" smög sig som sagdt försiktigt öfver gårdsplanen. Han hade icke märkt något misstänkt och begaf sig derför efter en stund rakt in i den mörka förstugan till "Gröna stugan." Porten till densamma öppnade han med en medförd nyckel, af hvilken bandets hufvudpersoner hade hvar sitt exemplar.

Inkommen i det kolsvarta pränget stängde han dörren noggrant efter sig, repade eld på en tändsticka och styrde vid skenet af densamma sina steg mot en låg dörr, som låg i förstugans förgrund.

Här lutade han sig försiktigt mot låsvredet och lade örat till nyckelhålet. Han märkte snart samtalande röster derinne, men en oförsiktig rörelse mot låset hade genast till följd, att allt åter blef tyst som i en graf. Den svaga ljusskimring, som han märkt öfver dörrens icke fullt täta öfverkant slocknade äfven samtidigt med det att rösterna derinnanför tystnade.

— Måtte vara något högst viktigt på färde i dag,

mumlade sekreteraren i det han gaf dörrspegeln ett enda tungt slag.

Ogonblicket derefter gick dörren upp och "Silfver-Olles" röst hördes fråga i mörkret:

— Hvem der?

— En kula! gaf sekreteraren till svar enligt lösen för veckan.

Dörren till ett inre rum öppnades nu, och "Pyramid-Pelles" rödbrusiga anlete visade sig vid skenet af en osande gaslampa.

— Jaså är det du, broder? utbrast "Silfver-Olle." Hade du dröjt en stund till, så hade vi redan gått.

— Har icke kunnat komma förr, vill innan jag går vidare underrätta eder om att det satt en "dekare" *) der inne på kaféet. Han tycks lura på någonting, han. Men när han spärrade upp korpgluggarne för att koxa på min värda person, var det jag som blandade bort korten. Men jag vill i alla fall inte svära på, att han ej spanar efter något här i gården.

— Kanske han snor efter några "flickor". Det höggs två stycken der inne i kaféet i går.

— Det tror icke jag. Något bättre kap har han allt i kikaren.

Med en grof svordom vände sig "Silfver-Olle" till sin "öfverste" och sade:

— Gå in och se till, att luckan i golfvet är klar, så smita vi ut genom källaren, om det blir någon fara. Plocka med dig väskan och dyrkarne dit ned och glöm icke lilla handlyktan och tjärpapperet.

Derpå vände han sig till sekreteraren och fortsatte:

— Nå, var du inne hos pantlånarefan?

— Kom nyss derifrån. Han tycks alldeles omöjlig för att gå in på den der affären.

— Omöjlig? För ett sådant sjungande pris?

---

*) Detektivpolis.

— Nå, var du inne hos pantlånaref-n?

— Han hade redan mer nedsmält silfver, än han kunde afyttra på ett helt år, sade han. På sin höjd ville han gifva femtio kronor för hela rasket.

— Femtio kronor? Kar'n är galen! Men du passade väl på med det andra?

— Var lugn för det! Jag låtsade, som jag icke trodde på hans uppgift om det der silfverlagret. I sällskap med en grofbygd dräng, antagligen hans gårdvar, förde judfan lugnt in mig i sitt lager, och der var jag icke sen att göra mina iakttagelser.

— Nå hur ligga fönstren åt gården?

— Som vi beräknat. Men de äro försedda med både galler och järnluckor.

— Och dörren till lagret?

— Likaledes järnbeslagen.

— Tycks gubben bo der?

— Troligen är han der äfven om nätterna. Eller också endast gårdvaren. I ena hörnet af skattkammaren kunde jag åtminstone tydligen se en bäddad järnsäng, som stod tätt intill ett väldigt kassaskåp.

— Förargligt för oss det. Men fick du icke reda på, hvar han har sitt klocklager?

— Icke precis. Men antagligen i en gammal tillåst klaffbyrå, som stod invid kassaskåpet.

— Hur mycket bjöd han, sa' du?

— Femtio kronor.

— Vänta! Du kan gå dit i morgon och göra honom det förslaget, att han får ta partiet för sjuttiofem. Skulle han ej vilja ge mer än femtio, så tag detta. Men han blir nog lifvad för affären, när han får se, hvad det är för pjeser. Passa samtidigt på att taga notis om huset har några hyresgäster, som kunna vara farliga för oss, om vi göra honom ett litet nattligt besök.

Under det Silfver-Olle höll denna instruktion med sin sekreterare, hade hans händer icke varit sysslolösa. Ur en

gammal chifonnier, rummets enda möbel utom ett stort fällbord och fyra stolar, hade han plockat upp diverse klädespersedlar och ett lösskägg samt en lösperuk i samma rödbruna färg.

Samtalet var knappast slut, innan vi återfinna kvinnotjusaren Silfver-Olle som en minst sagdt obehaglig skärgårdsbonde eller skutskeppare. Icke ens de sedvanliga silfverringarna i öronen fattades eller den i munnen vanligtvis hängande snuggan med illadoftande "Gefle vapen".

Knappt var detta maskeringsintermesso fulländadt, innan häftiga slag hördes på den åt gården vettande förstängda fönsterluckan.

Silfver-Olle ryckte häftigt till, men återvann snart sin fattning, i det han svor till halfhögt.

— Nu ha vi dem här. Skynda dig Anders. Så fort du fått på dig de der kläderna, som böra passa dig precis, så slink ned genom luckan derinne, så får du hjälpa oss med att stänga för den yttre vägen. Sen går du upp och bommar för luckan samt skjuter soffan tillrätta. Komma de sedan in med våld, blir du naturligtvis arg, om du inte sjelf öppnat dessförinnan. Af oss har du naturligtvis icke sett ett spår. Här är din bostad, förstår du. Till yrke kan du ju vara "notisjägare" eller hvad tusan du vill.

Sekreteraren var snart iförd en omgång bättre kläder än de, han burit nyss. Ett par mörka löspolissonger i samma färg som hans mustacher prydde nu kinderna. Dertill hade han försett sig med mörkbågade glasögon.

Bultningarna på fönsterluckan blefvo upprepade allt häftigare. Äfven på dörren hördes snart ihärdiga slag. Brådskande kröpo de värde kamraterna ned genom luckan i golfvet uti det innanför varande rummet, hvarpå Anders efter uträttadt ärende med stängningen af luckan åt gatan skyndade sig upp och ordnade rummen i största hast. Icke den minsta antydan om nedgången genom golfvet var nu synlig, sedan soffan åter kommit på sin plats.

På gården stodo två karlar. Båda voro storväxta och civilklädda. Den ena af dem gick fram till Anders och frågade barskt:

— Är det ni, som heter "Silfverolle"? Hvarför öppnar ni icke när man bultar på?

— Jag heter Anders Bergström och är tidningsman, svarade Anders lika barskt. Här bor jag och öppnar samt stänger min dörr, när jag vill.

— Hur länge har ni bott här?

— Det angår er icke.

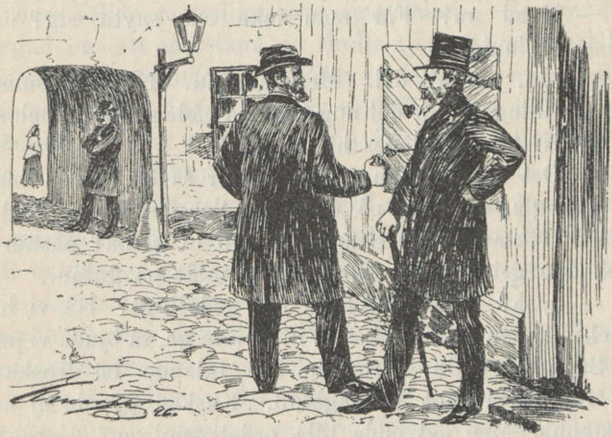

— Vi äro detektiver, svarade frågaren hotfullt, i det han visade upp sin polisbricka.

— Gerna för mig. Hvarmed kan jag stå till tjenst?

— Den saken få vederbörande taga reda på. Vi följa endast order. Var så god följ med nu.

Anders hade intet annat val än att lyda. Hans tankar arbetade blixtsnabbt på att utfundera något lämpligt sätt att komma undan.

Han gick visserligen på sätt och vis fri och ledig.

Men detektiven hade nu fått förstärkning af den i portgången väntande kamraten. Utkommen genom porten såg han Emma glänta på kafédörren. Men han vågade ej gifva henne minsta vink om den fara, hvari han sväfvade, alldenstund hans väktare höllo alldeles för skarp kontroll på fångens minsta rörelser, lika väl som på hans minspel.

Utan att egentligen veta hvarför kom han efter en stund att sticka ena handen i sin venstra ytterrocksficka. Rörelsen var knappast utförd, innan den ene detektiven grep ett kraftigt tag om Anders arm i det han yttrade:

— Inga tjufknep, min gosse. Händerna upp!

— Hvad nu? Får man icke ens snyta sig? utbrast Anders ursinnigt.

— Jo, för all del. Men icke nu. När ni kommer in på ransakningen, blir det nog tid med både snytning och annat.

— Ni tänka således häkta mig?

— Det är ni redan. Och derför så är det nu bäst att inte krångla, vare sig på det ena eller det andra viset.

— Häktad, jag? Krångla? Äro ni galna? nästan storskrek den gripne och tvärstannade midt på gatan.

— Jaså? Ni vill inte följa med godvilligt? Nå vi ha nog medel mot den saken också. Vill ni inte gå, så bjuda vi på åka.

Sägande detta anropade den talande en droska, som just for förbi mot Roslagstull. Kusken gjorde ej min af att stanna. Men det enda lilla ordet „polisen“ gjorde snart, att han höll in sina hästar på fläcken.

Platsen der detta inträffade var alldeles folktom förutom dem, som här spelade en roll.

Belysningen var, som ännu i Stockholms utkanter, skäligen usel.

Byggnader funnos endast på långt afstånd. Endast vid den ena långa plankraden stod en respektabel hög lada af de fordom rätt vanliga på det gamla Ladugårdslandet.

Denna ladulänga, som förr tjenat till lumpupplag, hade sedan länge utgjort ett slags „hotell“ för husvilla. Be-

qvämligheterna voro mycket primitiva. Det med tegelpannor belagda taket tillät här och der regnvattnet fritt lopp och väggarna, som på alla sidor voro försedda med långa, smala luckor från den tid, då ladan begagnades af dess förste egare till tobakstorkning, släppte obehindradt in alla väderstreckens vindar.

Det var som sagdt just invid denna lada, som åkardrängen höll in sin droska.

De båda detektiverna fattade sin fånge, en i hvardera armen, och närmade sig åkdonet, under det att körsvennen satt lugnt qvar på sin bock.

Anders följde motvilligt med sina ledare. Han var fullt öfvertygad om att motstånd nu skulle tjena till intet och han började derför mer fundera på *hvilken* af de många anledningar, som funnos, kunde hafva utgjort skäl för hans häktande.

Tämligen omildt stöttes han upp i droskan, sedan den ene detektiven först gått upp i densamma, under det att den andre ännu stod qvar vid fotsteget och med ryggen vänd mot ladan.

Denne skulle just sjelf hoppa upp i åkdonet, då han med ens föll baklänges mot gatan. Öfver honom syntes en grofbygd jättegestalt skymta fram i halfdunklet.

Samtidigt med denna handling rusade en annan figur af lika respektingifvande dimensioner upp i droskan från motsatta sidan under det att en tredje svingade sig upp bredvid kusken.

Innan den i droskan varande detektiven hann komma sig för med att göra motstånd eller gifva nödsignal, blef han kastad som en boll ut på gatan öfver sin kamrat, hvarpå de två öfverfallande rusade upp och togo plats, den ene bredvid Anders, som satt på baksätet, den andre midt för dessa båda.

Ögonblicket derpå satte sig droskan i rörelse, just som en grof bränvinsbas hördes kommendera:

— Nybergs gränd!

Andra Kapitlet.

Grosshandlarens hemlighet.

Har grossshandlar'n kommit hem än?

— Nej, men vi vänta honom hvilket ögonblick som helst.

Den frågande var en man, som att döma af habiten torde kunna göra anspråk på att kallas "bättre karl".

Den svarande var grosshandlarens kammarjungfru eller husa eller i frus ställe. Med ett lockande leende fortsatte husan:

— Vill inte ingeniörn möjligen vara af den godheten att sitta ned och vänta en stund? Han kan vara här hvilket ögonblick som helst.

— Nå ja! Må göra då, svarade mannen tämligen obesväradt och steg in i tamburen. Husan hjälpte honom af med öfverrocken trots hans protester.

I lön för besväret fick hon sig en "tjugufemöresblick" och ett nyp i den välformade lilla hakan.

— Var så god stig in i salongen.

— Tack, lilla Rosa! Var snäll och gif mig en Dagens Nyheter.

— Ligger derinne på pianinot. Har alldeles nyss tittat i den.

— Efter giftermålsannonser förstås?

— Pytt! Sådan är man inte! Nog kan man få sig en karl utan att annonsera efter dem.

— Säg inte det. Tiderna äro svåra.

— Men aldrig så svåra att inte kärleken tar ut sin rätt.

— Synnerligast när man har så vackra ögon och en sådan rosenknopp till mun som Rosa.

— Fy baj! Inte ska' ingeniörn smickra. När man ser ut som ingeniörn, behöfver man bara sträcka ut handen så — —

— Så, så får ni hur många och hvem ni vill, fortsatte husan utmanande, i det hon med ett skälmskt leende och en tolkande blick skyndade ut i köket.

Ingeniörn gick fram till den stora eleganta spegel, som hängde straxt innanför entrén.

Han kastade en mönstrande blick i det facettslipade glaset och ett sjelfbelåtet leende drog sig öfver hans verkligen fängslande drag.

Han kände sin styrka.

Han var en typ för en damernas vän och sådana inviter, som de han nyss fått mottaga af den täcka husan, voro inga öfverraskningar längre för honom.

Sedan mönstringen af det egna jaget var afslutad, vände han sig ledigt på den ena klacken och började halfhögt hvissla en då populär variétéslagdänga, i det han styrde sina steg in i salongen, der han vårdslöst kastade sig i en beqväm emma, efter att först hafva tagit tidningen i sina händer. Han lät derpå blickarna fara fram öfver bladets spalter, först ifrigt sökande, sedan, då han ej syntes finna, hvad han sökte, mera lugnt, nästan likgiltigt.

Plötsligt stannade dock hans blickar vid en notis, som syntes sätta hela hans blod i svallning.

Som om han fått en elektrisk stöt rusade han upp, sammanvek tidningen och stoppade den på sig, skyndade ut i tamburen och iklädde sig öfverrock och hatt samt knackade med käppens silfverkrycka på den dörr, genom hvilken Rosa nyss försvunnit. Dörren öppnades genast af henne.

— Helsa grosshandlarn att jag kommer igen på eftermiddagen kl. fem. Måste tala vid honom då. Skall telefonera innan jag kommer.

— Skall ingeniören redan — — —?

— Gå, ja! Alldeles! Glöm inte hvad jag sagt. Farväl, vackra barn!

Han rusade som en skolpojke utför trappans dyrbara marmorsteg och derpå ut på gatan utan att ens kasta en blick åt portvaktareluckan, der ett nyfiket gammalt gumansigte tittade fram.

Första lediga droska han fick tag i engagerade han, och derpå bar det af i ilande fart till "Sibirien".

Rosa stod en god stund qvar vid förstugudörren utan att komma sig för att stänga den. Halfhögt mumlade hon efter en stund sedan hon hört ingeniörens steg dö bort nere i porten:

— Underlig kurre den der! Men rar, förtjusande! Ack om grosshandlarn såge ut som ingeniörn! Gud, hvad jag skulle älska honom, ja, afguda honom.

Hon fick just höra steg närma sig i trappan. Hon kände dem väl. Tunga och trötta åtföljda af ett snusande och pustande läte.

Försiktigt stängde hon dörren, nästan ljudlöst och skyndade sig derpå in i våningen just som en nyckel sattes in i entrédörrens patentlås.

Det var grosshandlaren, som kom hem. Vid ljudet af en liten silfverringklocka skyndade Rosa åter ut i tamburen sägande:

— Ah, är du redan hemma, lilla gubbstrutten min?

— Tag af mig rocken.

— Är du ond?

— Angår dig inte. Tag af mig rocken, säger jag.

— För all del. Ska' visst inte genera grosshandlarn, fortsatte husan trumpet, i det hon hjelpte sin husbonde af med öfverplagget. När detta var gjordt, fortsatte hon, i det hon följde efter grosshandlaren in i dennes arbetsrum:

— Ska' be att grosshandlarn ger mig mina betyg. Jag tål inte de' här bemötandet längre och kan få en mycket bättre tjenst hvar som helst.

— Prata inte smörja nu, utan gå din väg.

— Men grosshandlarn hör ju att — — —

— Gå din väg, markatta! Tror du jag nu har tid att prata strunt med dig, när jag har annat att tänka på.

— Markatta? Jag? För en så'n der buse som du? skrek husan till svar, i det hon stampade med fötterna mot den svällande golfmattan. Du — —

— Ut mara! Eller jag — —

— Eller, hvad då?

— *Kastar* dig på dörren.

— Genera dig inte. Men vet du hvad jag gör då?

— Nå det skulle vara rätt intressant att få veta.

— Jo, jag går till juden Levimann och talar om hvart enda dugg af det der, som du sade åt Silfver-Olle här om qvällen, då du satt och söp dig full som vanligt.

— Satan! hväste grosshandlaren. Du skulle våga.

— Ha! Våga? Hvem skulle kunna hindra mig?

— Rosa, var nu förnuftig. Du vet ju att du får allt, hvad du vill, och att jag icke är obillig. Det är bara i dag som jag kanske varit litet elak mot dig. En affär, som icke gick bra, förstår du.

— Nå, derför behöfver väl inte jag vara hvarken markatta eller satan?

— Hör du, Rosa lilla; har det varit någon här och sökt mig i dag?

— Ja, ingeniörn har varit här.

— Brattbom? Och du bad honom inte vänta?

— Visst gjorde jag det. Men han hade inte väl satt sig förr än det åter bar i väg med honom som om han fått bromsen efter sig.

— Hm! Hm! Det är bra. Styr nu till något godt åt oss till middagen. Vi äta som vanligt kl. fem.

— Då kommer ingeniörn tillbaka.

— Ypperligt! Lägg då champagnen på is. Och gif oss äfven en flaska Château Yquem och sedan litet kaffe med grön Chartreuse.

— Skall bli, bara du är snäll, gubbstrutten min, jollrade husan helt familjärt och fullständigt blidkad.

I dörren vände hon sig om och fortsatte:

— Du ger mig väl den der hatten.

— Ja. två, bara du är snäll och icke pratar bredvid mun, svarade grosshandlaren, i det han tog fram ett bref och öppnade detsamma samt satte på sig ett par guldbågade glasögon, innan han började läsa skriften.

Rosa svängde smågnolande af ut åt köket till sina hushållsbestyr. Hon var nöjd med sin dag. Hon visste hur hon skulle bibehålla det öfvertag hon en gång fått öfver sin husbonde och älskare.

* *
*

Grosshandlar Andersson-Rosenblad disponerade en elegant våning i sitt eget, förstaklasshus å Östermalm. Bostaden var inredd efter modern tapetseraresmak. Det vill säga nära nog smaklöst, trots att möbeltyger och gardiner voro af prunkande tjockt siden, mattorna af äkta brüsselfabrikat, speglarna och kronorna med rika förgyllningar och möblerna af alla de dyrbara slag, som en förvärfsrik tapetserarehjärna kan utfundera.

I breda förgylda ramar såg man der både kända och okända konstnärers arbeten och på praktfulla piedestaler kunde ögat dröja vid fagra konstverk af skulptörers mästarehänder.

Kostbara silfverpjeser blandade sig här och der med kanske lika dyrbara arbeten af alabaster eller porslin och i härligt formade skålar och blomsterställ prunkade Floras väna och välluktsskänkande barn.

Allt detta hade grosshandlar Andersson-Rosenblad sammanhopat i en våning, som hade alla skäl för sig att kallas "efter nutidens fordringar".

Belysningen var naturligtvis elektrisk och i hvarje rum fanns ringledning af prima konstruktion i förbindelse med domestiklokalerna.

Våningen var belägen två trappor upp och omfattade sju rum, utom lägenheter för tjenarne, hvilka jemte köket voro belägna inåt gården.

Grosshandlar Anders Petter Andersson var född i Småland på en fattig och karg torparegård. Tidigt fick han sörja för sig sjelf. Den gamla historien: "fattigt hem har många barn" egde tillämpning äfven i Anders-Petters hem. Fadern var nämligen hugnad med ej mindre än åtta telningar af torparestam. Efter att hafva gifvit lifvet åt den åttonde, en flicka, lämnade Anders Petters mor den jordiska jämmerdalen och hennes man — gifte om sig, när sorgåret var slut, hvilket kanske var mindre att undra på, då ju "gammel Anders" väl kunde behöfva en vårdarinna för alla sina små.

Vid sex års ålder fick Anders Petter anställning vid herrgårn. Hans göromål blefvo att vakta "kritterna" och att, då det var främmande hos "barons", tjenstgöra som "pass upp" vid bordet.

Denna sistnämnda befattning kunde väl tyckas vara väl maktpåliggande för en sexåring. Men Anders Petter, som vid sitt antagande i "barons" tjenst fick namnet Pehr, var ej af vanlig sexårig pojknatur. Han var storväxt till sina år, hade ett tilltalande ansikte, hvars mest utmärkande drag voro de lifligt spelande ögonen samt derjemte ett förstånd och en uppfattningsförmåga, som en fjortonåring med godt hufvud hade kunnat afundas honom.

Allt nog! Anders Petter skötte sig redan från början som en hel karl. Han blef till och med af traktens knaperadel ansedd som ett mönster för "pass upp" och det dröjde ej ett halft år innan hans befattning som "herde" tog slut.

Anders Petter var ett lyckans skötebarn. Han behöfde bara sträcka ut händerna, så fick han sina djärfvaste önskningar uppfylda.

Att han af naturen hade ett godt hjärta, fick redan hans far och syskon snart inse. Många voro de godbitar lille Anders Petter kunde föra med sig på besöken i det fattiga fädernehemmet och mången "tolfskilling" hittade samma väg.

När Anders Petter hade "gått fram" blef baronens herrgård hans lifliga sinne för trång. Af böcker, tidningar och hörsagor hade han hört talas om hufvudstaden. Och alla dessa teoretiska rön sökte sig slutligen ett aflopp i åstundan efter praktisk kännedom om lifvet i Stockholm.

En vacker höstdag finna vi honom som välbestäld "motare" i en oxdrift. Målet var hufvudstaden.

Resan hade nog sina besvär för den något bortskämde unge "betjenten". Men snål som han var när han kunde nå sitt mål för billigare pris, sparde han slanten och slet apostlahästarna.

Det första intrycket af stockholmslifvet var nog icke *så*, som Anders Petter hade tänkt sig.

Man kom fram med "driften" sent en kuslig qväll i slutet af Oktober. Såväl djur som drifvare, de senare inalles tre, togo in på ett större "bon'qvarter" vid slutet af Hornsgatan.

Då Anders Petter vaknade följande morgon och skulle betala sitt logi, var hela hans reskassa, summa tjugofem riksdaler, — en betydande summa för Anders Petter naturligtvis — all världens väg. Tjufven eller tjufvarne hade godhetsfullt lämnat qvar tio skilling i "koppar", men i ersättning för denna uppoffring äfven lagt sig till med Anders Petters återstående matsäck, som förvarats i ett större skrin.

Nattlogiet kostade endast "sex skilling". Öfverskottet blef likväl mycket magert. Fyra skilling till att börja slå sig fram med i en stor okänd stad kan med skäl

kallas alldeles för litet. Detta insåg Anders Petter också utan vidare grubbel. Men han var ej en natur, som funderade länge på hvad som borde göras, så mycket mindre som magen redan började komma med sina pockande kraf.

Han tog för den skull helt lugnt afsked af sina "reskamrater" och gick derpå fattig som en tom sparf rätt öfver gatan och in i en hökarebod för att köpa sig en smörgås för sina sista slantar.

Anders Petter hade matlust och ansåg sig ha fått alldeles för liten matvaluta för sina fyra skilling.

Det var hökaren sjelf som expedierade. Han hade roligt åt den unge smäländingens invokationer på äkta hemlandsdialekt.

Det ena ordet gaf det andra och en half timme efter sitt inträde som kund i butiken var han engagerad derstädes som boddräng.

Återigen Anders Petters goda tur.

Att följa boddrängen-diskförsäljaren-torguppköparen-bokhållaren-platsförsäljaren Anders Petters alla skiftande öden innan han blef partihandlare skulle föra oss från ämnet.

Kort och godt! Anders Petter Andersson, hvilken såsom platsförsäljare tog sig namnet Rosenblad, var nu partihandlare och hade fullt ut om icke större rätt att titulera sig "grosshandlare" än många grossörer, som ha "kontoret på fickan."

Grosshandlaren Rosenblad hade ett elegant kontor och sysselsatte ett stort antal folk. Han handlade med spanmål och viktualier samt gjorde äfven affärer i tegel.

När han hunnit blifva riktigt varm i Merkurii tjenst, ansåg han tiden vara inne att sätta eget bo. Att han ej skulle gifta sig af bara kärlek var en klar sak med den inblick, som han fått på lifvet under sin skiftande handelsmannabana.

Han hade tur hos damerna.

Och kanske just derför kunde han aldrig lära sig att

älska helt och fullt, just på det sätt, som skalderna måla kärlekens heliga känslor.

Gifta sig ville han emellertid.

Han ville gärna göra en riktigt finfin eröfring.

Äfven nu var lyckan honom huld.

En dotter till den stormrike stadsmäklar Bundz blef hans maka, och i detta äktenskap föddes ett par år senare en dotter.

Men kärleken föddes aldrig. Rosenblads maka var ej heller vidare anpassad för sin mans praktiska sinne.

Hon var en känslig, svärmisk natur, uppfostrad i vekligbet och ömtålig som en söderns blomma i nordiskt drifhus.

När hon ej fann sina exotiskt-erotiska känslor besvarade vid den härd, som hon uppbygt tillsammans med sin sifferkarl till man, sökte hon surrogat derför på andra håll.

Och detta var lätt att få.

Sådana ersättningar finnas alltid i ett större samhälle och i den värld, som förstår att roa sig.

Han fann sin "vän".

En ung notarie i hofrätten.

Och Rosenblad, grosshandlaren, blundade och lät udda vara jemt.

Han var icke den, som var älskare af skandaler. Minst sådana, der han sjelf skulle spela en viss hufvudroll.

En vacker dag hotade det dock att blifva en fråga för skandalkrönikan.

Vid en större fest, som var anordnad i grosshandlarens hem, uteblef nämligen sjelfva värdinnan.

Qvällen gick, men ingen fru Rosenblad hördes af.

Man tog för gifvet att en olyckshändelse måste hafva träffat henne, och festen upplöstes i allmänt beklagande under det att värden satte telegraf, telefon och polis i rörelse för att få klarhet i hvad som kunde hafva orsakat hans hustrus bortavaro från den fest, hvilken hon sjelf gjort arrangemangerna till.

Men han fick ej mycket veta. Först följande morgon kom det telegram. Hustrun meddelade från Köpenhamn att hon ej ämnade fortsätta äktenskapet. Hon hade fäst sig vid en annan.

I all dess korthet var telegrammet tydligt nog. Grosshandlaren kunde om han så ville genast gå i författning om skiljobrefs uttagande.

Men det ville han icke. Utan att vara vidare kär i sin hustru — hans sinne hade inga strängar för den verkliga kärleken mellan man och qvinna — kunde han dock icke beqväma sig till att låta behandla sig som en narr.

Han skref derför ett par dagar senare ett bref till rymmerskan och underrättade henne i affärsstil, att någon skilsmässa ej med *hans* medgifvande skulle komma till stånd. Kunde *hon* åter upptäcka några bindande skäl mot honom, så att äktenskapet blefve upplöst, vore hon i sin fulla rätt att göra det.

Så länge hon lefde tillsammans med sin älskare eller å annan plats än i mannens hem, skref han vidare, kunde hon ej påräkna något underhåll från honom, mannen.

Dotterns uppfostran ville han fortfarande bestrida, men endast på det vilkor att modern-äktenskapsbryterskan ej befattade sig med barnet, „som med skäl kunde taga svår skada af umgänge med en sådan moder.“

Något svar kom aldrig på detta bref.

Från den pension i Schweiz, der barnet inackorderats, fick han deremot regelbundet bref hvar fjortonde dag. Och af dessa framgick aldrig att „äktenskapsbryterskan“ försökt något närmande till barnet, som på lämpligt sätt blifvit underrättadt om, hvad som förefallit emellan föräldrarna.

Hjärtesorger voro icke grosshandlar Rosenblads svåraste åkommor. Led han någon gång af känslokrämpor var det då hans vexeltransaktioner voro i olag eller då han för någon kund måste punga ut med sitt kära guld.

Sjelf låg han i mycket vidlyftiga affärer. Utom sina

stora spekulationer i viktualiebranchen hade han äfven slagit sig på specerier och — tegel.

Stockholm ville växa och blifva en stor stad. Den forne vallpojken var ej den ende, som insåg, att här borde bli pängar att förtjäna.

Det var då han slog sig på tegelaffärer jemte tomtjobberi. De höga bergsknallarna i trakten af Sabbatsberg blef den plats, der han ville muta in sin gifvande guldgrufva efter att förut hafva haft små förberedande öfningar dertill å „Ladugårdslandet“, som under tiden kom att byta namn och blef kalladt „Östermalm“.

Der hade han visserligen ej varit med om mer än ett hus, det i hvilket han nu sjelf bodde såsom välbestäld husvärd.

Elaka tungor ville gärna påstå att förlagskapitalet till denna grosshandlarens byggnadsverksamhet skulle hafva tillkommit genom en mindre hederlig spanmålsleverans. All grund härför saknades visserligen icke. Men grosshandlar Rosenblad förlorade ej mer derpå, än att han skaffade sig öknamnet Kli-Anders.

Af höga rättvisan tilldömdes han både liqviden för leveransen och ersättning för den mot honom väckta processen.

Sedan dess var han „som barn i huset“ uti rättvisans lokaler vid Myntgatan och Riddarhustorget och ett barn, som Justitia alltid omhuldade lika ömt som Fortuna omhuldade honom.

Det fanns allt nog icke ett „mål“, som ej grosshandlare Rosenblad vann, icke en process der ej han gick ut som vinnande part antingen han var kärande eller svarande.

Samma tur hade han äfven när det gällde spel.

Men derom torde vi få rika tillfällen att få berätta åtskilligt längre fram, då vi träffa honom i föreningen „Tysta knacken“.

* *
*

Illustreradt Kriminalbibliotek,

Kriminalromanerna hafva, som bekant, öfver hela världen tillvunnit sig en stor läsekrets.

Skulle man gå en hvar roman närmare in på lifvet med rättvisans skarpa recensentblick, är ju så godt som hvarje mer utarbetad roman en serie af mänskliga förhållanden, hvaribland det sociala lifvets *mörkare* sidor intaga minst lika stort rum som dess ljusare. Vi se icke alltid romanens skuggsidor för det ljus, som finnes deri. Men i grund och botten blir hvarje roman en källa för något kriminelt, om också den *mänskliga rättvisan* deri ej får direkt tillfälle att spela en dominerande roll.

Den såsom kriminalroman öppet framträdande lifsskildringen tar steget fullt ut. På denna grund blir den också rikare och naturtrognare. Paralellerna mellan brott och straff, dygd och dygdens belöning blifva här framlagda i klarare dager och konsekvenserna möta med ohöljdt ansikte. Den blir derför lättfattligare och njutbarare. Fantasien blir så att säga ledd af den nyktra verklighetens starka hand.

Fullt genomförda *svenska* kriminalromaner har vår *inhemska* literatur föga att bjuda på, ja, knappast någon. Vi räkna här icke med det slagg, som går under namn af sensations- och röfvarliteratur. Hvad vi ha i verklig kriminalromanväg är hufvudsakligast hemtadt från engelska och tyska författare.

Vår afsikt är att här göra en jämförelse mellan svenskt och utländskt i denna romanbranch. Och vi bjuda derför i detta vårt första kriminalarbete samtidigt på två romaner, den ena *svenskt* original, grundadt på verkliga fakta, hemtade ur stockholmslifvet, den andra deremot öfversättning från den framstående kriminalromanförfattaren *R. Waldeck*, hvilken världen rundt läses med ständigt stigande intresse.

Detta subskriptionsarbete, som kallas

Illustreradt Kriminalbibliotek,

inledes med originalromanen

”Med våld och list”

af författaremärket "*Tor Svenske*", förut bekant genom träffande skildringar af nutida stockholmska skuggsidor;

den andra romanen är som nyss sades af *R. Waldeck* och kallas i vår omsorgsfullt gjorda öfversättning af märket *—ander* för

”Pängar”,

och skildrar tyska kriminalförhållanden.

Båda dessa romaner, som utkomma samtidigt i cirka fyratio, 32-sidiga, rikt illustrerade häften i rask följd, betinga endast ett pris af **25 öre** pr häfte och skola med säkerhet blifva en kärkommen lektyr för alla dem, hvilka hålla mer på **verklighetsskildringar** än fantasifoster.

Hvarje roman blir ett afslutadt helt för sig, lämpande sig för inbindning, för hvilken vi **gratis** tillhandahålla ärade subskribenter **eleganta permar.**

Stockholm i Sept. 1896.

Förläggaren.

Stockholm, Nya Tryckeri-Aktiebolaget, 1896.